Η υπονόμευση του αυτονόητου (Στέλιος Παπαθανασίου, Δρ Φιλολογίας και Θεολογίας, Καθηγητής στο Πειραματικό Σχολείο Α.Π.Θ.)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 23 Μαΐου, 2007

"*...πρώτα γνωρίζουμε την (πραγματική) πραγματικότητα (τον δυόσμο, το αηδόνι, το πλουμί, το ποτάμι, το δάσος) και στη συνέχεια ανοιγόμαστε στον αφηρημένο αντι-κειμενισμό ή στην εικονική πραγματικότητα*".

Σκηνή πρώτη, στο χωριό μου (Νεοχώρι της Χαλκιδικής): Εχοντας κατά νου τους εξαίσιους στίχους του Οδυσσέα Ελύτη «*δώσε μου δυόσμο να μυρίσω, λουίζα και βασιλικό*», τρίβω ένα φυλλαράκι δυόσμο από τον κήπο στη μύτη μιας δεκαοχτάχρονης φίλης της κόρης μου. «*Μυρίζει τσίχλα!*», απαντά και μένα αρχίζουν να με ζώνουν τα φίδια!

Σκηνή δεύτερη, στον ίδιο χώρο: Έχει αρχίσει να σουρουπώνει και η καλλικέλαδος αηδών κοντεύει να μας τρελλάνει με τις θεσπέσιες τρίλιες της. «*Τί είναι αυτό που ακούμε;*», ρωτώ με δασκαλίστικη επιμονή την φοιτήτρια (πλέον) του Α.Π.Θ., που παρέμεινε στο σπίτι μας για το δείπνο. «*Το ακούω που φωνάζει (!) τη νύχτα αλλά δεν γνωρίζω τι είναι*», μου απαντά για δεύτερη φορά.

Σκηνή τρίτη (και τελευταία): Είναι Ιούνιος μήνας και επιτηρώ μαθητές και μαθήτριες (πανελλαδικές εξετάσεις) σε μία αίθουσα νεοκλασσικού σχολείου της Θεσσαλονίκης, η οποία «βλέπει» σε ένα προαύλιο με ανθισμένες ακακίες. Εν αναμονή των θεμάτων που θα καταφθάσουν οσονούπω ηλεκτρονικώς, προχωρώ εν συντομία «*στη μελέτη μιας περίπτωσης*» (case stundy): «*Γνωρίζετε το δέντρο που μας χαρίζει γενναιόδωρα τα άνθη και τη μυρωδιά τους;*» ρωτώ τα παιδιά με την ελπίδα πως θα εισπράξω μία, έστω, ορθή απάντηση. Για μια ακόμη φορά, δυστυχώς, εισέπραξα άσχετες απαντήσεις.
Θυμήθηκα όλα αυτά τα σπαραξικάρδια, καθώς διάβαζα το κυριακάτικο «*αποτύπωμα*» της κ. Μαριάννας Τζιαντζή «Με ένα λάπτοπ ξεχνιέμαι» (Καθημερινή, 31.12.2006), όπου αποτυπώνονται ανάλογες σκέψεις: «*Ακόμα και το διάλειμμα και το ελεύθερο παιχνίδι στο ύπαιθρο απαρνιούνται πολλά πιτσιρίκια, για να βιδωθούν μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή τους*», σημειώνει περίφροντις η καλή δημοσιογράφος.
Συμφωνώντας απολύτως μαζί της ότι «*μόνον ένας άνθρωπος των σπηλαίων θα υποτιμούσε την αξία του υπολογιστή*», σκέφτομαι (παρά ταύτα) πόσο δίκαιο είχε η κ. Μαρίνα Λαμπράκη -Πλάκα, όταν πριν από είκοσι (!) περίπου χρόνια (*Το Βήμα*,

25.11.1985) έγραφε: «*Η ώρα του Νώε πλησιάζει. Παρακαλώ μην αμελήσετε: κρατήστε οπωσδήποτε μια θέση στην Κιβωτό για το πλουμί, το τρυφερό ρόδινο μωβ της κρητικής άνοιξης*». Για την ιστορία αναφέρω ότι η συγγραφεύς του γοητευτικού δημοσιεύματος «Ebenus cretensis» κάνει λόγο για τον «*θάμνο με το αιθέριο μωβ λουλούδι*», που ευδοκιμεί στην Κρήτη, μόνο που τα κρητικόπουλα «*δεν ξέρουν τη λέξη και αγνοούν το φυτό*». Και πώς να ξέρουν τη λέξη οι σημερινοί νέοι, όταν «*κάνουν διάλογο, επικοινωνούν, αλλά με λόγια του αέρα; Τους δώσαμε το λόγο, χωρίς να τους δώσουμε τις λέξεις*» (Natacha Polony, «*Τα χαμένα παιδιά μας*», σ. 203.) «*Και, όποιος δεν έχει λέξεις είναι ευάλωτος*», συμπληρώνει η (εκπαιδευτικός) συγγραφεύς του ως άνω βιβλίου (σ. 167).
«*Είναι παιδιά πολλών ανθρώπων τα λόγια μας*»,γράφει ο Γιώργος Σεφέρης, και η κ. Τζιαντζή, «*συνομιλώντας*» τρόπον τινά με την κ. Λαμπράκη -Πλάκα, ολοκληρώνει το δημοσίευμά της, προτείνοντας μεταξύ άλλων στα νέα παιδιά «*να μάθουν και να "σώσουν" χίλιες ελληνικές λέξεις που κινδυνεύουν να ξεχαστούν*».
Αξιος ο μισθός αμφοτέρων, αφού μας υπενθυμίζει με τα θαυμάσια ελληνικά τους το αυτονόητο, ότι δηλαδή **πρώτα γνωρίζουμε την (πραγματική) πραγματικότητα (τον δυόσμο, το αηδόνι, το πλουμί, το ποτάμι, το δάσος) και στη συνέχεια ανοιγόμαστε στον αφηρημένο αντικειμενισμό ή στην εικονική πραγματικότητα**. Αλλιώς διατρέχουμε τον κίνδυνο (ο οποίος είναι ήδη ορατός δια γυμνού οφθαλμού) οι δύο τελευταίες κατηγορίες να υπονομεύσουν σε τέτοιο βαθμό το περί ου ο λόγος αυτονόητο, ώστε να παύσει να είναι αυτονόητο!

Η «επανάσταση των blogs»

Θα ολοκληρώσω με μιαν ακόμη (καλοπροαίρετη) αναφορά. Ο κ. Νίκος Δήμου στο ίδιο φύλλο της *Καθημερινής* γράφει για την «*επανάσταση των blogs*». Ενδιαφέρον το εν λόγω δημοσίευμα και αδιαμφισβήτητη η χρησιμότητά του. Υπάρχει όμως και μία διάσταση της «*επανάστασης των blogs*», στην οποία ο πολυσχιδής συγγραφέας (και εξαιρετικά ενημερωμένος χρήστης των ηλεκτρονικών μέσων) δεν αναφέρεται.
Η πληροφόρηση των μπλόγκς, κατά την Ελένη Γλύκατζη - Αρβελέρ, είναι πολλές φορές «*κακόβουλη και κίτρινη*» («Ελευθεροτυπία» 16.1.2007). Ωστόσο, το μεγάλο πρόβλημα βρίσκεται αλλού. Μας πληροφορεί, λοιπόν, η ίδια ότι «*έρευνα στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια της Αγγλίας έδειξε ότι το 85% των φοιτητών έχουν ή γράφουν σε κάποιο από τα "μπλόγκς" του διαδικτύου, όμως μόλις 5% γνωρίζουν να βράσουν ένα αυγό...*».
Ο κ. Δήμου έχοντας γνωρίσει το Πάπιγκο από κοντά και έχοντας γράψει γι' αυτή την εμπειρία του, έχοντας δει, επίσης, με τα ίδια του τα μάτια μια ανθισμένη κερασιά και έχοντας γράψει γι’ αυτό το αριστούργημα της ανοιξιάτικης φύσης, έχοντας τέλος, ρουφήξει ηδονικά τις περιγραφές του Παπαδιαμάντη («*ταύτα όλα βασίζονται επί της πραγμτικότητος*») και έχοντας γράψει με τον γνωστό γλαφυρό του τρόπο για τον «*Ρεμβασμό του Δεκαπενταυγούστου*», διαθέτει την πολυτέλεια να αποθεώνει τα ηλεκτρονικά μέσα και να κάνει λόγο για τον «*Παράδεισο της αυτο-έκφρασης*» μέσω

της «μπλογκόσφαιρας».
Τί θα γίνει όμως με τα ανερμάτιστα, όσον αφορά την απτή εμπειρία, παιδιά μας ή με το ενδεχόμενο ο διάσημος Έλλην blogger «Πιτσιρίκος» να συμπεριφέρεται όπως τα «πιτσιρίκια» της κ. Τζιαντζή; Μήπως στο προσωπικό blog του κ. Δήμου θα πρέπει να παρεισφρήσουν και αποσπάσματα κειμένων όπως το ακόλουθο (αφιερωμένο εξαιρετικά) με την παρότρυνση οι πολυπληθείς «επισκέπτες» του να κλείνουν κάπου-κάπου τον υπολογιστή τους, να βράζουν δυο-τρία αυγά για προσφάι και «*να παίρνουν δίπλα τα βουνά, δίπλα τα κορφοβούνια*»;
«*Κάτω στα Βουρλίδια, καθώς κατηφορίζεις από τις Βίγλες, ανάμεσα Πλατάνη καί Πετράλωνα, σιμά στης Γανωτίνας τον Μύλον, εκεί κατεβαίνει το ρεύμα χείμαρρος, νάμα, δρόσος και ίαμα από τα όρη του Θεού. Εκεί ευφροσύνη ορνέων, επαύλεις Σειρήνων, και καλάμη και χλόη· εκεί το όμμα απολαύει γωνίαν παραδείσου, και η ψυχή δροσίζεται, ως σώφρων Αννα, κινούσα τα χείλη εις προσευχήν, χωρίς ν' ακούεται η φωνή της, φωνή μυστηριωδώς ψιθυρίζουσα εις την καρδίαν: Συ εποίησας πάντα τα ωραία της γης, θέρος και έαρ, συ έπλασας αυτά*» (Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, «Τ' Αερικό στο δέντρο»).

(Πηγή: «Μακεδονία», 11.3.2007)